Kaupunginhallitus 09.11.2026

Valtuustoaloite tervapääskyjen pesäpaikkojen turvaamisesta kaavoituksessa (Kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:
Siivola Meiri
Pihkala Aapo
Strengell Niina

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kaupunkiympäristön toimialajohtaja Isotalo Olli

Kaupunginhallitus esittää, että valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Risto Nevanlinnan ja 40 muun kaupunginvaltuutetun 8.6.2026 jättämään valtuustoaloitteeseen tervapääskyjen pesäpaikkojen turvaamisesta kaavoituksessa sekä toteaa valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Selostus

Valtuustoaloite

Risto Nevanlinna ja 40 muuta valtuutettua ovat 8.6.2026 tehneet valtuustoaloitteen tervapääskyjen pesäpaikkojen turvaamisesta kaavoituksessa.

Aloitteessa todetaan, että tervapääskyjen määrä on vähentynyt Suomessa jo kauan. Tervapääsky on luokiteltu uusimmassa uhanalaisuusarvioinnissa erittäin uhanalaiseksi. Tervapääskyjen pesimäkannan vähenemiselle lienee useita syitä, joista pesäpaikkojen puute on yksi. Siihen on myös hyvin helppoa vaikuttaa paikallisesti varmistamalla, että asemakaavoituksessa edellytettäisiin uusiin rakennuksiin, etenkin kerrostaloihin ja toimistorakennuksiin, asetettavia tekopesiä.

Aloitteessa esitetään, että Espoo selvittää mahdollisuutta huomioida erittäin uhanalaiset tervapääskyt asemakaavoituksessa siten, että uusien asemakaavojen kaavamääräyksissä osoitettaisiin mahdollisimman usein tekopesiä tervapääskyille.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Alueidenkäyttölain 54 §:n mukaan asemakaava on laadittava siten, että luodaan edellytykset terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle. Rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä on vaalittava, eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää.

Tervapääsky on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi, ja sen kanta on romahtanut Suomessa noin 60 prosenttia 1980-luvulta lähtien. Suurin osa linnuista pesii nykyään kaupungeissa ja taajamissa rakennusten katonrajoissa, räystäiden alla ja tuuletushormeissa.

Tervapääsky on luonnonsuojelulain 69 §:n nojalla rauhoitettu. Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan rauhoitettujen eläinlajien pesien ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen on kielletty. Varsinais-Suomen ELY-keskus on Kivikairaa koskevassa poikkeuslupapäätöksessä todennut, että tervapääsky käyttää samoja pesiä toistuvasti ja että pesiä koskeva kielto on voimassa myös lisääntymiskauden ulkopuolella.

Vaikka pesäpaikkojen hävittäminen on lailla kiellettyä, niitä tuhoutuu jatkuvasti remonttien ja energiatehokkuusparannusten yhteydessä, koska pesistä ei ole tietoa.

Helsingin seudun lintutieteellinen yhdistys Tringa ry toteutti kesällä 2026 laajan tervapääskyjen pesimäpaikkojen kartoituksen pääkaupunkiseudulla. Kartoitusalueena oli Helsinki, Espoo, Kauniainen ja Vantaa. Kartoituksen tuloksena pesintähavaintoja löytyi yli 600 pesintään pääkaupunkiseudulla. Tämä kartoitus on arvokasta tietoa myös kaavoituksessa, jotta olevat pesät ja elinpiirit osataan ottaa huomioon.

Valtuustoaloitteessa toivottiin, että uusien asemakaavojen kaavamääräyksissä osoitettaisiin mahdollisimman usein tekopesiä tervapääskyille. Täytyy ottaa huomioon, että mikäli alueella ei ole tervapääskyjen elinpiiriä ennestään, niiden houkutteleminen tekopesillä ei todennäköisesti onnistu.

Pesäpaikkoja koskevien kaavamääräysten tarve arvioidaan tapauskohtaisesti alueelta saatavien luontotietojen ja muiden suunnittelun lähtötietojen perusteella. Asemakaavoituksen yhteydessä laadittavissa luontoselvityksissä tai -lausunnoissa voidaan tunnistaa tervapääskyjen pesäpaikkoja. Luonnonsuojelulain suojaamat todetut tervapääskyn pesäpaikat on otettava huomioon asemakaavaa laadittaessa.

Asemakaavoissa on määrätty suojeltavista tai korvaavista tervepääskyn pesistä. Esimerkiksi Suosaaren kaavassa (120407, hyväksymisvaihe) tervapääskyjen pesimäpaikat on suojeltu. Otaniemen Kivikairan (220214, valitus) asemakaavassa tervapääskyjä koskeva kaavamääräys liittyy luonnonsuojelulain nojalla suojattujen pesäpaikkojen hävittämiseen ja sitä koskevaan poikkeuslupamenettelyyn. Tervapääskyjen pesät oli todettu kaavamuutoksen yhteydessä laaditussa luontoselvityksessä. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen luonnonsuojelulain 83 §:n nojalla myöntämän poikkeusluvan sitovana ehtona oli, että vähintään 40 keinopesää sijoitetaan paikoilleen ennen pesimäkautta. Poikkeusluvan perusteella toteutetut uudet pesimäpaikat on asemakaavassa osoitettu s-1-merkinnällä luonnonsuojelulain perusteella suojelluiksi tervapääskyn pesimäpaikoiksi.

Kivikairan kaavamääräys ei siten ole yleinen uusien tekopesien toteuttamista koskeva kaavoitusperiaate, vaan se liittyy alueella todettuihin

luonnonsuojelulain suojaamiin pesäpaikkoihin ja niiden hävittämistä koskevaan poikkeusmenettelyyn.

Tervapääskyjen todetut pesäpaikat huomioidaan asemakaavoituksessa luonnonsuojelulain velvoitteiden perusteella. Kaavamääräyksen lisääminen harkitaan tapauskohtaisesti. Espoon viherkerrointyökaluun kuuluva luontolaskuri kannustaa uusien pesäpaikkojen ja muiden eläimistöä tukevien elinympäristöjen toteuttamiseen. Laskurissa huomioidaan muun muassa linnun- ja lepakonpöntöt. Luontolaskuri tarjoaa siten keinon edistää uusien pesäpaikkojen toteuttamista osana laajempaa luonnon monimuotoisuuden tukemista.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Valtuustoaloite Espoo selvittää mahdollisuutta huomioida erittäin uhanalaiset tervapääskyt asemakaavoituksessa

Tiedoksi